

Agenda – Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Fideo gynadledda drwy Zoom	Bethan Davies
Dyddiad: Dydd Llun, 5 Hydref 2020	Clerc y Pwyllgor
Amser: 14.30	0300 200 6372
	SeneddCyllid@senedd.cymru

Yn unol â Rheol Sefydlog 34.19, mae'r Cadeirydd wedi penderfynu gwahardd y cyhoedd o gyfarfod y Pwyllgor er mwyn diogelu iechyd y cyhoedd. Bydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar www.senedd.tv

1 Cyflwyniadau, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

2 Papur(au) i'w nodi

(14.30)

(Tudalennau 1 – 3)

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Medi 2020

2.1 PTN 1 – Llythyr gan y Prif Weinidog at y Llywydd: Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 – 28 Medi 2020

(Tudalen 4)

2.2 PTN 2 – Llythyr gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol: Fframwaith Datblygu Cenedlaethol Drafft – 21 Medi 2020

(Tudalennau 5 – 6)

2.3 PTN 3 – Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd: Cynllun Gwaith Polisi Dreth Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020–21 – 29 Medi 2020

(Tudalen 7)

2.4 PTN 4 – Llythyr gan Archwilio Cymru at Gadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau: Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau – Cymhwysedd Deddfwriaethol – 30 Medi 2020

(Tudalennau 8 – 10)

3 Craffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd ar gyfer 2021–22: Sesiwn dystiolaeth

(14.30–15.30)

Suzy Davies AS, y Comisiynydd sydd â chyfrifoldeb dros y Gyllideb a Llywodraethu Manon Antoniazzi, Prif Weithredwr a Chlerc y Senedd
Nia Morgan, Cyfarwyddwr Cyllid

Papurau atodol:

FIN(5)–18–20 P1 – Cyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd ar gyfer 2021–22

Papur briffio gan Ymchwil y Senedd

EGWYL (15.30–15.45)

4 Craffu ar Amcangyfrif Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2021–22: Sesiwn dystiolaeth

15.45–16.45

(Tudalennau 11 – 56)

Nick Bennett, Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Chris Vinestock, Prif Swyddog Gweithredu a Chyfarwyddwr Gwella
David Meaden, Cyfrifydd Ariannol

Papurau atodol:

FIN(5)–18–20 P2 – Amcangyfrif Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer y Flwyddyn Ariannol 2021–22

Papur briffio gan Ymchwil y Senedd

- 5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd cyhoedd o weddill y cyfarfod ac o ddechrau cyfarfod y Pwyllgor ar 12 Hydref.**
(16.45)
- 6 Craffu ar Amcangyfrif Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2021–22: Trafod y dystiolaeth**
(16.45–17.00)
- 7 Craffu ar Gyllideb Ddrafft Comisiwn y Senedd ar gyfer 2021–22: Trafod y dystiolaeth**
(17.00–17.15)

Cofnodion cryno – Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad: Gellir gwyllo'r cyfarfod ar [Senedd TV](http://senedd.tv) yn:
 Fideo gynadledda drwy Zoom <http://senedd.tv/cy/6554>
 Dyddiad: Dydd Llun, 28 Medi 2020
 Amser: 14.30 – 16.20

Yn bresennol

Categori	Enwau
Aelodau'r Cynulliad:	Llyr Gruffydd AS (Cadeirydd) Alun Davies AS Siân Gwenllian AS Mike Hedges AS Nick Ramsay AS
Tystion:	Robert Chote, Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol Adrian Crompton, Archwilydd Cyffredinol Cymru, Archwilio Cymru Richard Harries, Archwilio Cymru Mark Jeffs, Archwilio Cymru
Staff y Pwyllgor:	Bethan Davies (Clerc) Leanne Hatcher (Ail Clerc) Georgina Owen (Ail Clerc) Mike Lewis (Dirprwy Clerc) Christian Tipples (Ymchwilydd)

1 Cyflwyniadau, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

1.1 Croesawodd y Cadeirydd yr Aelodau i gyfarfod rhithwir y Pwyllgor Cyllid.

1.2 Cafwyd ymddiheuriadau gan Mark Reckless AS a Rhianon Passmore AS.

2 Papur(au) i'w nodi

2.1 Nodwyd y cofnodion.

3 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol – Sesiwn dystiolaeth 1

3.1 Cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth gan Robert Chote, Cadeirydd y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol, ar yr ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol.

4 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol – Sesiwn dystiolaeth 2

4.1 Cymerodd y Pwyllgor dystiolaeth ar yr ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol gan y tystion a ganlyn: Adrian Crompton, Archwilydd Cyffredinol Cymru; Richard Harries, cyfarwyddwr archwilio, Archwilio Cymru; a Mark Jeffs, rheolwr archwilio, Archwilio Cymru.

5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

5.1 Derbyniwyd y cynnig.

6 Ymchwiliad i weithredu Deddf Cymru 2014 a'r Fframwaith Cyllidol: Trafod y dystiolaeth

6.1 Trafododd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law.

7 Ymchwiliad i broses ddeddfwriaethol ar gyfer y gyllideb

7.1 Trafododd yr Aelodau ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor.

Eitem 2:1 Anrh/Rt Hon Mark Drakeford AS/MS
Prif Weinidog Cymru/First Minister of Wales

Elin Jones AS
Y Llywydd a Chadeirydd y Pwyllgor Busnes
Llywydd@senedd.cymru

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

28 Medi 2020

Annwyl Elin

Rwy'n ysgrifennu ymhellach at fy llythyr dyddiedig 4 Mehefin 2020, a oedd yn gofyn i'r Pwyllgor Busnes gychwyn gwaith i weithredu'r darpariaethau yn adran 28 o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ac Atodlen 2 iddi sy'n ymwneud ag ariannu ac atebolrwydd y Comisiwn Etholiadol.

Nodais y byddai Llywodraeth Cymru yn cyflwyno Gorchymyn i ddod â'r darpariaethau hynny i rym, yn amodol ar gwblhau'r newidiadau angenrheidiol i'r Rheolau Sefydlog, sefydlu Pwyllgor y Llywydd, a negodi cytundeb ariannu rhyng-sefydliadol.

Gan fod cynnydd digonol wedi'i wneud o ran y gwaith hwnnw, credaf fod yr amodau a nodais yn cael eu bodloni. Felly, mae'n bleser gennyf gadarnhau y byddaf yn dod â'r darpariaethau perthnasol i rym ar 1 Hydref.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeiryddion y Pwyllgorau Cyllid a Deddfwriaeth, Cyfiawnder a Cyfansoddiad, at Archwilydd Cyffredinol Cymru ac at Bennaeth y Comisiwn Etholiadol yng Nghymru.

Yn gywir

MARK DRAKEFORD

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
YP.PrifWeinidog@llyw.cymru • ps.firstminister@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 4
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref:

At: Cadeiryddion Pwyllgorau

21 Medi 2020

Annwyl Bawb,

Yn dilyn ymgynghori eang ar y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol y flwyddyn nesaf, rwyf heddiw wedi cyflwyno'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft gerbron y Senedd ar gyfer y cyfnod ystyriaeth 60 niwrnod.

Daw'r Fframwaith Datblygu Cenedlaethol gydag adroddiad ymgynghori sy'n pennu'r materion a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad, amserlen o newidiadau yr wyf yn bwriadu eu gwneud wedi ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad, a gwerthusiad cynaliadwyedd integredig wedi'i ddiweddarau. Maent i'w gweld yn y fan [yma](#).

I helpu â'r broses graffu, rwyf wedi cyhoeddi dwy ddogfen heddiw. Mae'r gyntaf yn esbonio sut yr wyf am fonitro'r Fframwaith ar ôl ei gyhoeddi; ac mae'r ail yn fersiwn o'r ddogfen rhestru newidiadau gafodd ei osod yn yr un fformat â fersiwn ddrafft y Fframwaith yr ymgynghorwyd arno llynedd. Mae'r dogfennau i'w gweld yn y fan [yma](#)

Byddaf yn cyflwyno cynnig i'w ddiwygio o fewn amser y Llywodraeth i roi cyfle i'r Senedd fynegi ei barn ar (ond nid gymeradwyo) y Cynllun Datblygu Drafft. Cynhelir y drafodaeth yn ystod cyfnod ystyried y Senedd o 60 niwrnod fel y gall y Llywodraeth ystyried y materion a godwyd yn ogystal ag unrhyw argymhellion gan Bwyllgorau'r Senedd o fewn cyfnod addas.

Yn ystod yr ymgynghoriad y llynedd ar y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft, tynnodd aelodau'r Senedd fy sylw at ba mor bwysig oedd i bawb allu deall beth yw'r Fframwaith a'r hyn mae'n ei olygu iddyn nhw. Roedd rhai o'r farn nad oedd yr enw 'fframwaith datblygu cenedlaethol' yn egluro beth oedd y Fframwaith na beth oedd ei ddiben. Rwyf wedi meddwl am y mater hwn ac wedi gofyn i Blant yng Nghymru helpu i ddatblygu teitl newydd. Gwnaethon nhw awgrymu 'Cymru'r Dyfodol – Y Cynllun Cenedlaethol 2040'. Pan fydd yn cael ei gyhoeddi dyma fydd enw newydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, gyda'r talfyriad 'Cymru'r Dyfodol' yn gael ei ddefnyddio. Byddwch yn gweld yr enw newydd hwn mewn rhai o'r dogfennau a ddefnyddir yn ystod y broses graffu.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 5

Dw i'n edrych ymlaen at gydweithio â'r Senedd ar gwblhau Cymru'r Dyfodol, ein Fframwaith Datblygu Cenedlaethol cyntaf.

Yn gywir,

Julie James AS/MS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref MAP/RE/0972/20

Llyr Gruffydd AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

29 Medi 2020

Annwyl Llyr,

Rwyf heddiw wedi cyhoeddi Cynllun Gwaith Polisi Trethi Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21. Gohiriwyd cyhoeddi'r cynllun gwaith fis Mawrth oherwydd bod adnoddau'n cael eu hailgyfeirio at ein hymateb uniongyrchol i reoli pandemig y coronafeirws.

Mae'r cynllun yn nodi'r prif themâu a dulliau o ran polisi trethi, a fydd yn ffurfio'r cynllun gwaith hyd at ddiwedd y Senedd Cymru bresennol.

Mewn blynyddoedd blaenorol, cyhoeddais adroddiad cynnydd tua diwedd y flwyddyn galendr, ochr yn ochr â chyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru. Gan fod y cynllun gwaith hwn yn ymestyn y tu hwnt i ddiwedd y flwyddyn hon, bwriadaf gyhoeddi adroddiad cynnydd yn nes at ddiwedd y tymor y flwyddyn nesaf.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 7

rhesymol" i gadw at yr amserlenni wrth arfer ei swyddogaethau. At hynny, pan fydd yn arfer y swyddogaethau presennol, y cyfeirir atynt yn adran 119, bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn ddarostyngedig i ddyletswydd i ystyried yr angen i gydweithredu â'r rheoleiddwyr perthnasol.

Nid ydym yn cytuno â'ch barn fod adran 118 yn creu pŵer newydd; yn ein barn ni gosod dyletswyddau y mae. Rydym yn parhau o'r farn fod adrannau 118 a 119 y tu allan i gymhwysedd deddfwriaethol y Senedd, gan eu bod yn darostwng yr Archwilydd Cyffredinol i "gyfarwyddyd neu reolaeth ... Llywodraeth Cymru" yn groes i adran 8(1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ac adran 108A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Awgryma eich crynodeb mai mater o amseru yn unig yw gofynion adran 118 ac nad ydynt yn cyffwrdd â'r modd y caiff swyddogaethau eu harfer. Fodd bynnag, mae cysylltiad sylweddol rhwng amseru a dull. Bydd y cyfyngiad ychwanegol ar yr amserlenni ar gyfer arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol, sy'n angenrheidiol i fodloni Gweinidogion Cymru, yn effeithio ar y modd y caiff y swyddogaethau hynny eu harfer. Bydd y cyfyngiad ychwanegol ar amserlenni yn anochel yn lleihau ehangder a/neu ddyfnder archwiliadau ac astudiaethau archwilio.

Pe bai'n wir na fyddai adran 118 yn cael unrhyw effaith ar y ffordd y gall Archwilydd Cyffredinol Cymru arfer swyddogaethau, rhaid i'r cwestiwn godi, "beth yw pwrpas yr adran?" Sylwaf fod y Gweinidog wedi dweud y bydd yr adran yn lleihau beichiau gweinyddol mewn perthynas ag archwilio. Fodd bynnag, y gwrthwyneb sy'n llawer mwy tebygol o fod yn wir. Bydd yr adran yn cynyddu'r beichiau gweinyddol, gan y bydd yn rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ailddechrau ymgynghori a llunio amserlenni - baich ym Mesur 2009 yr oedd ei ddileu ymhlyg yn Neddf 2013. Fel y nodwyd yn fy llythyr dyddiedig 26 Mehefin 2020, mae cydweithrediad addas yn cael ei ddarparu ar sail disgresiwn drwy ein trefniadau "Arolygu Cymru" gwirfoddol. Ar wahân i gwestiynau ynghylch cymhwysedd deddfwriaethol, mae adran 118, felly, nid yn unig yn ddianghenraid ond yn ailosod baich gweinyddol.

Y pwynt olaf yn eich crynodeb yw pe bai adran 8(1) o Ddeddf 2013 yn cael ei dehongli mor eang fel na chaiff y Senedd ddeddfu i osod nac addasu gofynion ynghylch amseriad y swyddogaethau presennol, yna gallai hynny olygu y byddai llacio gofynion adrodd, fel y gwnaed yn ddiweddar, er enghraifft, yn Neddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2019, y tu allan i gymhwysedd y Senedd. Ymddengys, fodd bynnag, fod camsyniad o fewn yr awgrym hwnnw. Mae'n amlwg nad yw deddfwriaeth sy'n llacio gofynion adrodd (neu, yn hytrach, yn achos Deddf 2019, deddfwriaeth sy'n gwneud terfynau amser statudol yn bosibl er mwyn bodloni gofynion cyfiawnder naturiol) yn gyfystyr â gostyngiad yn nisgresiwn yr Archwilydd Cyffredinol wrth arfer swyddogaethau. Nid yw ychwaith, eto yn nhermau cymhwysedd, yn darostwng yr Archwilydd Cyffredinol i gyfarwyddyd neu reolaeth y Senedd neu Lywodraeth Cymru. Nid yw llacio'r gofynion amseru yn mynd yn groes i adran 8(1) o Ddeddf 2013 nac adran 108A o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Ond nid llacio'r gofynion amseru y mae adran 118; mae'n gosod gofynion sy'n darostwng

yr Archwilydd Cyffredinol i gyfarwyddyd a/neu reolaeth Llywodraeth Cymru, fel y disgrifir uchod.

Gobeithiaf y medrwch gymryd y pwyntiau hyn i ystyriaeth wrth ystyried y Bil yng Nghyfnod 2. Byddwn yn hapus i drafod hyn ymhellach.

O ystyried swyddogaeth y Gweinidog yn y mater hwn, rwyf yn anfon copi o'r llythyr hwn at y Gweinidog. Ac o ystyried y posibilrwydd o leihau disgresiwn yr Archwilydd Cyffredinol wrth arfer swyddogaethau, rwyf hefyd yn anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeiryddion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a'r Pwyllgor Cyllid.

Yn gywir,

Martin Peters

Pennaeth y Gyfraith a Moeseg

Ombwdsmon
Ombudsman

OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU
PUBLIC SERVICES OMBUDSMAN FOR WALES

Cyflawni Cyfiawnder

Amcangyfrif 2021/22

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Cynnwys

	Tudalen
Cyflwyniad	2
Cyflawni Cyfiawnder – adolygiad o 2019/20	2
Dangosyddion Perfformiad Allweddol	4
Rheolaeth Ariannol	6
Y Gwasanaeth Cwynion	8
Cynllun Corfforaethol 2019/22	9
Rhagamcan o Waith Achos a Gwariant hyd 2021/22	9
Amcangyfrif 2021/22	10
Crynodeb o'r Amcangyfrif	11
Dadansoddiad Manwl	11
Atodiad A – Amcangyfrif 2021/22	13
Atodiad B – Y wybodaeth ddiweddaraf am bwerau newydd	14

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Amcangyfrif o'r Gyllideb ar gyfer 2021/22

Cyflawni Cyfiawnder: Adolygiad o 2019/20

Paratowyd y ddogfen hon yn ystod pandemig byd-eang Covid-19. Nid yw gwasanaethau cyhoeddus Cymru, ac yn enwedig iechyd a gofal cymdeithasol, erioed wedi profi pwysau o'r fath na'r fath lefelau o werthfawrogiad. Mae'n braf, yn y cyd-destun hwnnw, fod lefel y cwynion a dderbyniwyd gan fy swyddfa yn 2019/20, am gyrff cyhoeddus yn debyg i'r lefel yn y flwyddyn flaenorol (cynnydd o 1.6% yn unig). Roedd cyfran ein hymyriadau – achosion lle rydym yn canfod camweinyddu neu fethiant gwasanaeth – hefyd yn is (20%, o'i gymharu â 24% y llynedd).

Dim ond 4 oedd cyfanswm ein hachosion mwyaf difrifol, yr ydym yn cyhoeddi adroddiadau budd y cyhoedd arnynt, o'i gymharu â 14 y flwyddyn flaenorol, gostyngiad o 71%. Roedd y rhain yn ymwneud â Chyngor Sir y Fflint, Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe, y Cwmni Benthyciadau Myfyrwyr ac adroddiad ar y cyd rhwng Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Cyngor Sir Gwynedd a Cartrefi Cymru. Gwelsom ostyngiad derbyniol iawn eleni mewn cwynion am dorri'r Cod Ymddygiad (-18%). Fe wnaethom hefyd gyfeirio llai o ymchwiliadau i achosion tebygol o dorri'r Cod Ymddygiad i Banel Dyfarnu Cymru neu Bwyllgorau Safonau, er bod sawl achos proffil uchel a oedd yn dangos pam ei bod yn ofynnol i'r gyfundrefn safonau moesegol gynnal safonau ymddygiad uchel mewn swyddi cyhoeddus yng Nghymru.

2019/20 oedd blwyddyn gyntaf rhoi ein Cynllun Corfforaethol newydd ar waith, sef 'Cyflawni Cyfiawnder', ac rwyf wrth fy modd o allu adrodd ar gynnydd rhagorol. Yn un o'r datblygiadau allweddol yn ystod y flwyddyn, yn 2019 pasiodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru ein Deddf newydd, a gafodd Gydsyniad Brenhinol ym mis Mai. Fe wnaethom greu Tîm Gwella newydd gyda thalent o'r tu mewn a'r tu allan i'r sefydliad i arwain y ffrydiau gwaith newydd ar ymchwiliadau ar ei liwt ei hun a Safonau Cwynion, yn ogystal â gwella adnoddau Polisi a Chyfathrebu a chynyddu ein pwyslais ar ddelio â chwynion mewnol ac allanol ac ansawdd gwasanaeth. Ni wastraffodd y tîm unrhyw amser cyn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i randdeiliaid allweddol, gan egluro'r newidiadau i'r cyrff yn ein hawdurdodaeth, arweinwyr gwasanaethau cyhoeddus o bob cwr o Gymru, uwch weision sifil a chyrrff allweddol yn y trydydd sector. Ym mis Hydref, gosodasom y meini prawf ar gyfer ymarfer pwerau newydd o ran Safonau Cwynion ac ymchwiliadau ar ei liwt ei hun gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r ddau bŵer bellach yn weithredol ac ym mis Mawrth 2020 aethom ati i ymgynghori ar y cynnig ar gyfer ein hymchwiliad cyntaf ar ein liwt ein hunain. Mae'r tîm Safonau Cwynion

wedi dechrau ar y gwaith arloesol o gasglu a dadansoddi data am ddelio â chwynion yn y sector cyhoeddus.

Megis dechrau y mae'r gwaith hwn o hyd, ond mae eisoes yn dechrau dangos bod fy llwyth achosion yn cynrychioli cyfran fechan iawn o nifer y cwynion yr ymdrinnir â hwy gan awdurdodau lleol yn unig.

Yn ogystal â lansio'r pwerau newydd, gwnaethom barhau â'n hymdrechion eraill i hyrwyddo gwella gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Cefais gyfarfod â chyrff allweddol mewn awdurdodaeth gan gynnwys arweinwyr Byrddau Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Hywel Dda, Bae Abertawe ac Aneurin Bevan. Cefais gyfarfod hefyd â phrif weithredwyr llywodraeth leol i drafod Deddf newydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Gwnaethom gyhoeddi ein pedwerydd adroddiad thematig 'Colli Cyfiawnder' a'n llyfr achosion cyntaf erioed ar Gydraddoldeb a Hawliau Dynol. Gwnaethom hefyd barhau i gyfrannu at y broses polisi cyhoeddus lle bo hynny'n briodol.

Fel bob blwyddyn, fe wnaethom groesawu craffu gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad a'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau.

Er imi ymddiswyddo fel Cadeirydd Cymdeithas yr Ombwdsmon ym mis Mai, cawsom berthynas ragorol â chymuned yr ombwdsmon yn y DU, Ewrop a ledled y byd. Buom yn dathlu'r Ddeddf newydd gyda seminar ym Mhrifysgol Aberystwyth gyda chynrychiolwyr cynlluniau blaenllaw'r ombwdsmon yn annerch. Cymerodd y swyddfa ran lawn hefyd yn y gwaith o ddatblygu 'Egwyddorion Fenis', sef safon rhagoriaeth fyd-eang newydd ar gyfer cynlluniau ombwdsmon a gymeradwywyd gan Gyngor Ewrop.

Rydym wedi parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid yng Nghymru. Ymysg llu o ymrwymadau eraill, roeddwn yn falch o fynychu'r Eisteddfod Genedlaethol yn Llanrwst ac o gwrdd â Chomisiynydd newydd y Gymraeg, Aled Roberts. Ym mis Mawrth, yr oeddwn yn falch iawn o gyfarfod â Syr Wyn Williams, Llywydd Tribiwnlysoedd Cymru, yn dilyn lansio adroddiad Comisiwn Thomas ar ddyfodol cyfiawnder yng Nghymru.

Ni fyddai dim o'r gwaith hwn wedi digwydd heb fy staff ymroddedig. Roeddwn wrth fy modd gyda chanlyniadau ein harolwg staff blynyddol a ganfu fod 99% o'r ymatebwyr yn teimlo'n falch o weithio i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Roeddwn hefyd yn falch o ganlyniadau asesiad allanol gan Chwarae Teg a ddangosodd ddiwylliant gweithio rhagorol. Diolch i'm staff am y gwaith rhagorol y maent wedi'i wneud wrth gyflawni cyfiawnder yng Nghymru.

Dangosyddion Perfformiad Allweddol

Fel pob corff cyhoeddus, rydym yn mesur ein perfformiad yn erbyn set o Ddangosyddion Perfformiad Allweddol (DPA). Mae'r tabl isod yn rhoi trosolwg o'n dangosyddion perfformiad allweddol a osodwyd cyn pandemig COVID-19.

	2018/19	Targed 2019/20	2019/20	Targed 2020/21
DPA 1: Cwynion am gyrrff cyhoeddus - amseroedd penderfynu				
Penderfyniad nad yw cwyn o fewn awdurdodaeth < 3 wythnos	83%	90%	95%	90%
Penderfyniad i beidio ag ymchwilio i gŵyn (ar ôl gwneud ymholiadau cychwynnol) < 6 wythnos	84%	90%	92%	90%
Pan fyddwn yn ceisio datrys y mater yn gynnar, penderfyniad o fewn 9 wythnos	85%	90%	94%	90%
Penderfyniad i ymchwilio a dechrau ymchwiliad o fewn 6 wythnos i'r dyddiad y ceir digon o wybodaeth	55%	80%	67%	80%
DPA 2: Cwynion am gyrrff cyhoeddus yr ymchwilir iddynt - achosion wedi cau				
Achosion a gaewyd o fewn 12 mis	82%	85%	81%	85%
DPA 3: Cwynion sy'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad – amseroedd penderfynu				
Penderfyniad i beidio ag ymchwilio o fewn 6 wythnos	92%	95%	93%	90%
Penderfyniad i ymchwilio a dechrau ymchwiliad o fewn 6 wythnos i'r dyddiad y ceir digon o wybodaeth	76%	80%	86%	90%
DPA 4: Cwynion Cod Ymddygiad yr ymchwilir iddynt - achosion a gaewyd				
Achosion a gaewyd o fewn 12 mis	88%	90%	88%	90%
DPA 5: Bodlonrwydd cwsmeriaid				
<i>Mae canlyniadau 2019/20 a thargedau 2020/21 yn dangos yr holl ymatebwyr / y rheini sy'n fodlon â chanlyniad y gŵyn.</i>				
Hawdd dod o hyd i OGCC	84%	90%	91 / 98%	91 / 98%
Gwasanaeth a dderbyniwyd yn ddefnyddiol	51%	70%	63 / 83%	63 / 83%
Esboniad clir o'r broses ac o'r penderfyniad	71%	80%	65 / 89%	65 / 89%

	2018/19	Targed 2019/20	2019/20	Targed 2020/21
DPA 6: Cydymffurfio				
% yr argymhellion a wnaed ac y cydymffurfiwyd â hwy gan ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn ystod y flwyddyn	Amh	Amh	72%	Amh
Nifer yr ymweliadau cydymffurfio	1	3	4	6
DPA 7: AD				
Cwblhau adolygiadau PRDP (gwerthuso)	100%	100%	100%	100%
Ymateb gweithwyr i arolwg staff	86%	85%	92%	Amh
DPA 8: Hyfforddiant staff				
% y staff sy'n cyflawni'r nifer targed o ddiwrnodau o ddatblygiad proffesiynol parhaus	77%	90%	93%	95%
DPA 9: Presenoldeb staff				
Nifer y dyddiau a gollir ar gyfartaledd oherwydd salwch fesul aelod o staff	3.3	< 6	9.0	6.5
% y diwrnodau gwaith a gollwyd oherwydd salwch staff	1.2%	2.0%	3.4%	2.5%
% y diwrnodau gwaith a gollwyd oherwydd salwch tymor byr	Amh	Amh	1.0%	1%
% y diwrnodau gwaith a gollwyd oherwydd salwch tymor hir	Amh	Amh	2.4%	1.5%
DPA 10: Ariannol				
Arian a ad-dalwyd i Gronfa Gyfunol Cymru	0.5%	< 3%	1.0%	< 3%
Cost uned fesul achos	£599	£700	£669	£700
Costau cefnogi fel canran o'r gyllideb	3.5%	< 5%	4.3%	< 5%
Barn Archwilio Allanol ar Gyfrifon	Cyfrifon diamwys	Cyfrifon diamwys	Cyfrifon diamwys	Cyfrifon diamwys
Barn yr Archwilwyr Mewnol ar reolaethau mewnol	Sicrwydd Sylweddol	Sicrwydd Sylweddol	Sicrwydd Sylweddol	Sicrwydd Sylweddol
DPA 11: Cwynion amdanom ni				
Nifer y cwynion a dderbyniwyd	30	Amh	36	Amh
Nifer y cwynion a gadarnhawyd	9	Amh	7	Amh
DPA 12: Cynaliadwyedd				
Gwastraff (kg)	31,110	<30,000	26,996	26,000
Trydan (kWh)	106,701	<100,000	104,521	104,000

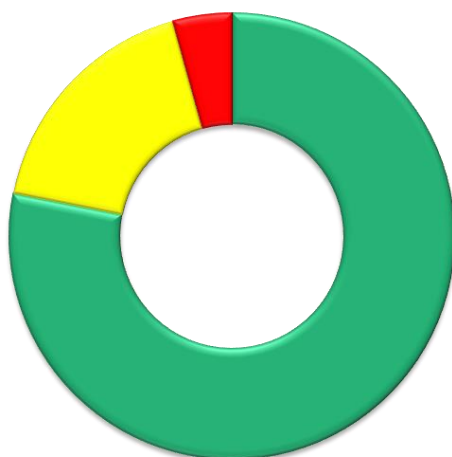
Rheolaeth Ariannol

Alldro Adnoddau	£000	£000	Newid
2019/20	Cyllideb	Gwir	Amrywiant
Adnoddau Net	4,954	4,871	83
Gofynion Arian Parod Net	4,884	4,836	48

Mae'r trefniadau ar gyfer rheoli ariannol a rheolaeth fewnol wedi'u hadolygu'n annibynnol gan Deloitte, archwilwyr mewnol OGCC. Dywedodd eu Hadroddiad Blynyddol ar Archwilio Mewnol am y flwyddyn 2019/20: "Ar sail y gwaith a wnaethom yn ystod y flwyddyn, mae modd i ni gasglu fod gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) system o reolaeth fewnol sy'n gadarn yn y bôn, a ddylai ddarparu sicrwydd sylweddol ynghylch cyflawni amcanion OGCC." Roedd eu hadroddiadau yn nodi'r fframwaith boddhaol ar gyfer rheolaeth fewnol yn y sefydliad a gwnaed argymhellion ar gyfer gwella lle'r oedd angen.

Roedd yr Archwilydd Cyffredinol wedi rhoi barn archwilio ddiamod ar y cyfrifon blynyddol ar gyfer y flwyddyn 2019/20 yn unol â'r blynyddoedd blaenorol.

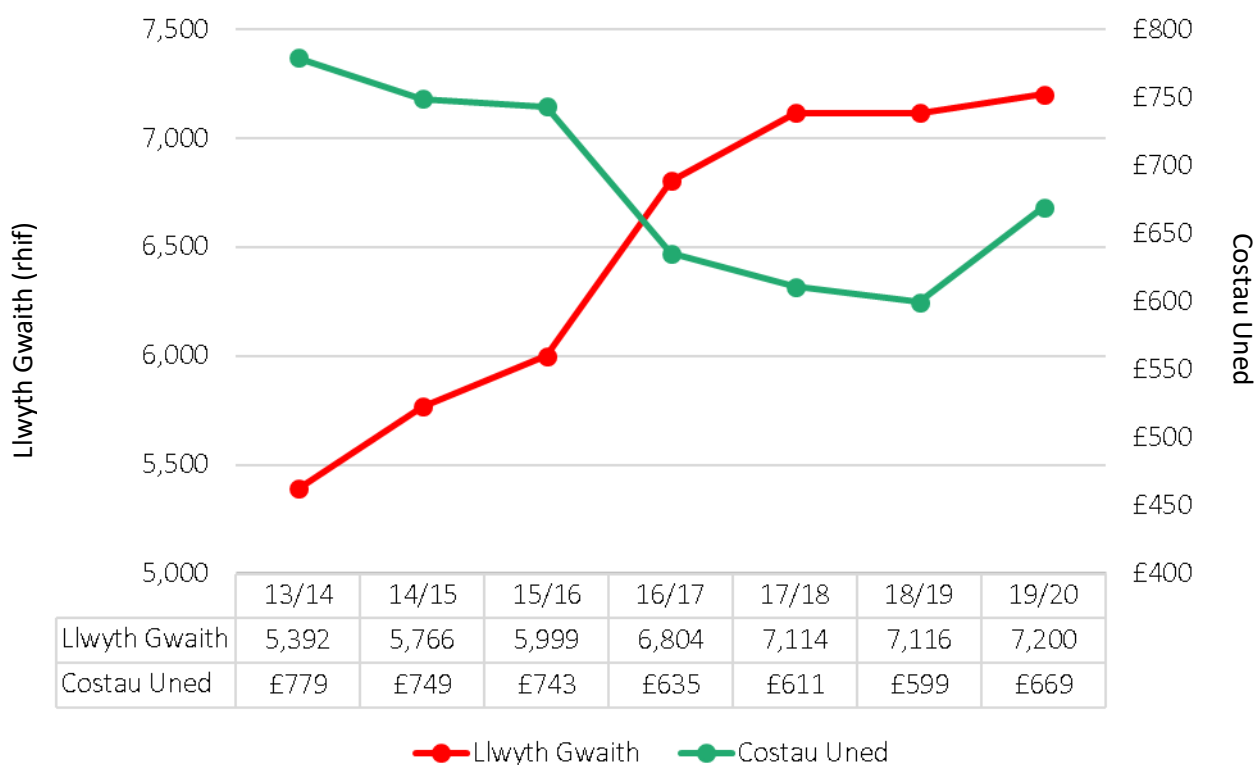
Mae OGCC wedi gweithio ar yr egwyddor y dylai gorbenion y swyddfa fod yn llai na 5% o gyfanswm y gwariant. Gwelwyd tystiolaeth o hyn yn y dadansoddiad o wariant yn seiliedig ar nodau ac amcanion fy Nghynllun Strategol fel y'u nodwyd yn y Cyfrifon Blynyddol lle nodwyd fod gorbenion yn 4% o gyfanswm y costau.

- Gwasanaeth Cwynion 78%
- Gwella Gwasanaethau Cyhoeddus 18%
- Atebolrwydd a gwerth am arian 4%

Mae'r rhan fwyaf o'n hadnoddau (78%) yn dal i gael eu defnyddio i ddelio â chwynion

Costau Uned – Gwariant Refeniw

Rydym wedi gweld cynnydd o 34% yn y llwyrth gwaith dros y 7 mlynedd diwethaf a gostyngiad o 14% yng nghostau uned, mewn termau real

Gwariant Deddf Ombwdsmon	
	£000
Costau staff	171
Cyfathrebu	25
Costau swyddfa	9
Cyfalaf	8
Hyfforddi a Recriwtio	5
Gwasanaethau cyfrifiadurol	5
Adeiladau	4
Teithio a Chynhaliaeth	4
Cyfanswm a wariwyd ar	231
Cyllideb	251
Amrywiant	20

Fe wnaethom wario 92% (£231k) o'r cyllid roeddem wedi cyllidebu i'w wario ar weithredu Deddf newydd OGCC.

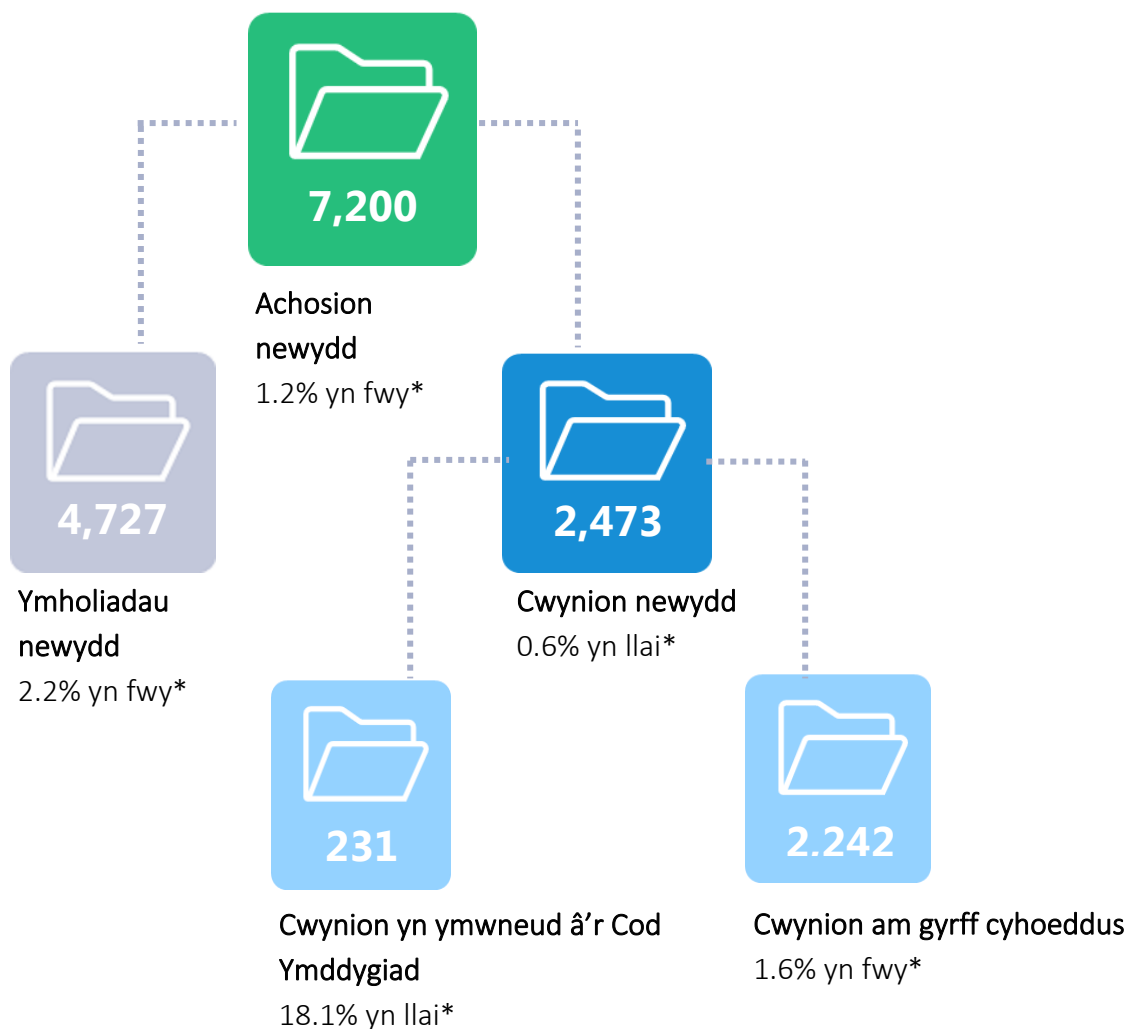
Gweler Atodiad B am grynodeb o'r cynnydd gyda phwerau newydd.

Y Gwasanaeth Cwynion: Niferoedd a thueddiadau ein llwyth achosion

Llwyth achosion newydd

Bob blwyddyn, mae miloedd o unigolion yn cysylltu â ni. Gan barhau â'r duedd dros y blynyddoedd diwethaf, yn 2019/20 **cynyddodd nifer y cysylltiadau â'r swyddfa 1.2% i 7200**—yr uchaf ers sefydlu'r swyddfa.

Fel yn y blynyddoedd blaenorol, **roedd oddeutu 65% o achosion newydd yn ymwneud ag ymholiadau yn hytrach na chwynion**. Rydym yn croesawu pob cysylltiad â'n swyddfa, ac rydym yn parhau i weithio i godi ymwybyddiaeth o'n rôl a'n pwerau, i helpu pobl i ddeall pryd a sut y gallwn ni helpu.

* o'i gymharu â 2018/19

Cynllun Corfforaethol – 2019/2022

Ein Gweledigaeth ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru

Gwasanaethau sy'n gwrando'n weithredol ac yn dysgu oddi wrth gwynion.

Ein Cenhadaeth

Cynnal cyfiawnder a gwella gwasanaethau cyhoeddus.

Ein Nodau Strategol

Nod Strategol 1: Cyflawni Cyfiawnder

Gwasanaeth cwynion teg, annibynnol, cynhwysol ac ymatebol.

Nod Strategol 2: Hyrwyddo Dysgu, Gweithio i Wella Gwasanaethau Cyhoeddus

Hyrwyddo dysgu o gwynion ac ysgogi gwelliannau ar raddfa ehangach.

Nod Strategol 3: Defnyddio Adnoddau'n Ddoeth a Diogelu Dyfodol Y Sefydliad

Nodi a mabwysiadu arferion gorau. Sicrhau gwerth am arian a gwasanaethau sy'n addas ar gyfer y dyfodol. Cefnogi staff a sicrhau llywodraethu da sy'n ein cefnogi ac yn ein herio.

Rhagamcan o Waith Achos a Gwariant hyd 2021/22

- Rhagwelir y bydd nifer Ymholiadau a Chwynion Cyrff Cyhoeddus yn cynyddu 5% dros y flwyddyn nesaf ond nid yw effaith Covid-19 ar waith achos a gwariant wedi'i phennu'n llawn eto.
- Mae gwariant adnoddau wedi'i gynllunio i leihau mewn termau real o'i gymharu â 2020/21.

Gwaith achos	2019/20	2020/21	2021/22
	Gwir	Cyllideb	Amcangyfrif
Ymholiadau (nifer)	4,727	4,963	5,211
Cwynion - Corff Cyhoeddus (nifer)	2,242	2,357	2,475
Cwynion – Cod (nifer)	231	240	250
	7,200	7,560	7,936
		5%	5%
	£000	£000	£000
Gwariant adnoddau	£4,871	£5,110	£5,110
Cost Uned	£677	£676	£644

Amcangyfrif 2021/22

Cefndir

Mae Pwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Senedd Cymru erbyn hyn, wedi datblygu Datganiad o Egwyddorion y dylai Cyrff a Noddir yn Uniongyrchol eu hystyried wrth baratoi eu cynigion cyllideb blynyddol. Dyma'r egwyddorion:

- Dylid gosod ceisiadau am gyllideb yng nghyd-destun y sefyllfa tymor hir o ran cyllid ariannol yng Nghymru a phwysau cyllido yn y sector cyhoeddus ehangach.
- Dylai ceisiadau ddangos sut bydd amcanion blynyddol ac amlflwydd yn cael eu blaenoriaethu, eu monitro a'u cyflawni.
- Ni ddylai cyrff dybio cynnydd mewn cyllid, waeth beth fo'r newid yn y grant bloc gan fod unrhyw gynnydd yn eu cyllid yn lleihau'r adnoddau sydd ar gael i gyrff cyhoeddus datganoledig eraill.
- Dylai cyrff geisio gwella prosesau'n barhaus a sicrhau arbedion effeithlonrwydd.
- Os gofynnir am unrhyw gynnydd mewn cyllid, dylai'r rhain gael eu hategu gan dystiolaeth o'r angen, y budd a'r ymdrechion a wnaed i leihau costau o'r fath. Hefyd, dylid egluro a mesur canlyniadau peidio â chael y cynnydd y gofynnwyd amdano mewn adnoddau.

Bydd y wybodaeth a fydd ar gael i helpu i baratoi'r gyllideb yn cynnwys y canllawiau diweddaraf ar gylchoedd cyflog y sector cyhoeddus, rhagolygon datchwyddo cynnyrch mewnwladol crynswth, rhagolygon o drethi datganoledig ac asesiad gorau posibl Llywodraeth Cymru o lefel gyffredinol y cyllid sydd ar gael yn y blynyddoedd i ddod.

Rhagdybiaethau:

- Nid yw effaith Covid-19 ar waith achos a gwariant wedi'i phennu'n llawn eto.
- Tybir y bydd lefelau staffio yn aros ar lefelau Ebrill 2020.
- Bydd unrhyw ddyfarniad cyflog yn 2021/22 yn cael ei ariannu gan arbedion effeithlonrwydd.
- Bydd OGCC yn ariannu cynnydd cytundebol drwy welliannau i brosesau ac arbedion effeithlonrwydd mewnol eraill.
- Datchwyddydd CMC 0.1% yn unol â'r Adroddiad ar Gynaliadwyedd Cyllidol OBR Gorffennaf 2020.
- Costau TG yn unol â chynllun 3 blynedd fel rhan o'r Map Technoleg ehangach i 2029/30.
- Canlyniad yr adolygiad rhent ym mis Awst 2020 oedd gosod y les ar y rhent presennol am 4 blynedd, ac yna cynnydd bychan yn y 5ed flwyddyn.
- Mae gweithredu Prydlesi IFRS 16 wedi cael ei ohirio tan 2021/22 ac mae Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Amcangyfrif terfynol a gyflwynir i'r Pwyllgor Cyllid gael ei baratoi ar sail ei bod cyn bodolaeth y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Bydd yr effaith gyffredinol ar adnoddau yn fach ac yn cael ei hadlewyrchu yn y Gyllideb Atodol gyntaf.

Crynodeb o'r Amcangyfrif:

Mae'r Amcangyfrif ar gyfer 2021/22 i'w weld yn Atodiad A. Nid yw'r gofynion o ran Adnoddau ac Arian wedi newid o gyllideb 2020/21, sef £5,110k a £5,070k yn y drefn honno.

Mae OGCC yn bwriadu ariannu pwysau cyflog a chwyddiant drwy:

- Effeithlonrwydd staff drwy ad-drefnu
- Gwrthgiliad
- Newidiadau i arferion gweithio fel gweithio gartref
- Parhau i ddod â gwasanaethau yn fewnol, er enghraifft cyfieithu
- Effeithlonrwydd TGCh yn dilyn buddsoddiad mewn caledwedd a System Rheoli Achosion
- Gwefan well gan gynnwys hunan-wasanaeth a chyfleusterau cyfeirio
- Swyddfa ddi-bapur
- Rheolaeth gyllidebol lem ar feysydd allweddol, megis ffioedd proffesiynol am gyngor ar waith achos.

Dadansoddiad Manwl

Cylogau a Chostau Cysylltiedig

Mae cylogau staff wedi'u cysylltu â negodiadau cylogau'r Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol. Cafodd y cynnig cyflog terfynol o 2.75 y cant a wnaed gan ochr y cyflogwyr ei dderbyn ym mis Awst 2020. Roedd hyn 0.75% yn uwch na'r hyn a gynhwyswyd yn Amcangyfrif y llynedd ond gellir ymdopi ag ef o fewn y gyllideb a ddyrannwyd. Bydd unrhyw godiadau cyflog yn 2021/22 yn cael eu cyflawni drwy arbedion effeithlonrwydd. Ni ragwelir unrhyw newid i gyfraniadau Yswiriant Gwladol a Phensiynau.

Adeiladau a phrydlesi eraill

Y prif eitem o wariant yw rhentu'r eiddo ym Mharc Bocam, a oedd yn destun adolygiad rhent ym mis Awst 2020. Canlyniad yr adolygiad rhent ym mis Awst 2020 oedd gosod y les ar y rhent presennol am 4 blynedd, ac yna cynnydd bychan yn y 5ed flwyddyn. Prynwyd llungopiŵyr yn gyfan gwbl yn 2019/20, gan leihau costau lesio.

Systemau Cyfrifiadurol a Chymorth

Gwnaed buddsoddiad sylweddol mewn caledwedd TG a'r System Rheoli Achosion yn 2018/19 gyda'r nod o gynyddu effeithlonrwydd a chadernid. Mae'r buddsoddiad hwn wedi helpu staff i weithio'n llwyddiannus gartref yn ystod y pandemig. Mae'r gyllideb wedi cynyddu i £212k i adlewyrchu cynnydd mewn costau cymorth TG.

Costau Swyddfa

Mae'r lleihad o £19k yn adlewyrchu effeithlonrwydd wrth ddefnyddio adnoddau fel papur, argraffu, postio a gwasanaethau cludo, a phrynu llungopiŵyr yn 2019/20. Mae gwariant hefyd wedi cael ei leihau drwy gyfieithu mewnol a symud i wasanaethau llyfrgell ar-lein.

Ffioedd Proffesiynol

Mae'r ffigur o £246k yn cynnwys gwasanaethau cyfreithiol, archwilio mewnol a gwasanaethau proffesiynol eraill yn ogystal â chynghorwyr allanol. Mae rheoli ein hymgyngorwyr proffesiynol yn effeithlon wedi lleihau costau er gwaethaf baich achosion cynyddol.

Teithio, Hyfforddi a Recriwtio

Mae'r gostyngiad o £15k yn adlewyrchu costau teithio is a dim cynlluniau ar gyfer recriwtio staff sylweddol yn 2021/22.

Cyfathrebu

Bydd llai o weithgarwch wrth drefnu seminarau a chynadleddau, yn ogystal â defnyddio cyfieithu mewnol ar gyfer deunyddiau cyfathrebu, yn arbed £4k.

Dibrisiant

Erys dibrisiant asedau sefydlog yn ddigyfnewid ar £60k.

Cronfa Wrth Gefn

Nid yw'r amcangyfrif hwn o'r gyllideb yn cynnwys unrhyw ddarpariaethau wrth gefn i dalu am unrhyw eitemau o wariant annisgwyl, fel heriau cyfreithiol i fy mhenderfyniadau ar waith achos.

Atodiad A – Amcangyfrif 2021/22

Amcangyfrif	2020/21	2021/22
Gwariant OGCC	Cyllideb	Amcangyfrif
	£000	£000
Cyflogau a chostau cysylltiedig	£3,889	£3,985
Adeiladau a chyfleusterau, gan gynnwys prydlesi	£425	£379
Ffioedd proffesiynol	£280	£246
Costau TGCh	£190	£212
Costau swyddfa	£118	£99
Teithio, hyfforddi a recriwtio	£90	£75
Cyfathrebu	£50	£46
Cyfanswm Gwariant Refeniw	£5,042	£5,042
Cyfanswm Incwm	(£17)	(£17)
Gwariant Refeniw Net	£5,025	£5,025
Gwariant Cyfalaf	£25	£25
Cyfanswm Adnoddau Gweithredol	£5,050	£5,050
Taliadau dibrisiant ag amorteiddio	£60	£60
Cyfanswm Gwariant Adnoddau	£5,110	£5,110
Taliadau dibrisiant ag amorteiddio	(£60)	(£60)
Symudiadau eraill nad ydynt yn arian	£20	£20
Gofyniad Arian Parod gan WCF	£5,070	£5,070

Atodiad B – Yr wybodaeth ddiweddaraf am bwerau newydd

Cafodd Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019 Gydsyniad Brenhinol ar 22 Mai 2019. Dechreuodd rhai o ddarpariaethau'r Ddeddf bryd hynny, gyda'r rheini sy'n ymwneud â'r bwerau newydd yn dod i rym yn gyffredinol ar 23 Gorffennaf 2019.

Mae'r atodiad hwn yn adrodd ar y cynnydd a wnaed hyd yma a'r cynlluniau ar gyfer y dyfodol. Roedd Deddf 2019 yn gwneud nifer o newidiadau i ddeddfwriaeth flaenorol ac yn benodol yn rhoi pŵer i'r Ombwdsmon wneud y canlynol

1. Derbyn cwynion ar wahân i gwynion ysgrifenedig
2. Cynnal ymchwiliadau ar fenter yr Ombwdsmon ei hun
3. Gosod safonau ar gyfer delio â chwynion ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru
4. Ymchwilio i rai elfennau o ofal iechyd preifat lle darperir y rhain fel rhan o gwrs triniaeth cyhoeddus yn bennaf.

Paratodau

Cafodd staff ychwanegol eu recriwtio i swyddi Safonau Cwynion a rolau Ymchwiliadau ar ei Liwt ei Hun yn ystod Haf 2019. Ar 1 Awst 2019, dechreuodd yr ymgynghoriad ar y canlynol:

- Meini Prawf a Gweithdrefn ar gyfer Ymchwiliadau ar ei Liwt ei Hun
- Egwyddorion, Polisiâu a Chanllawiau Trin Cwynion.

Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn gadarnhaol, gyda rhai sylwadau wedi arwain at nifer o newidiadau bach i'r dogfennau. Cafodd Meini Prawf ac Egwyddorion Trin Cwynion eu gosod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar 18 Hydref. Mae'r ddeddfwriaeth yn caniatáu i'r rhain gael eu cyhoeddi fel dogfennau y cytunwyd arnynt os nad oes penderfyniadau gan y Cynulliad i'r gwrthwyneb o fewn 40 diwrnod. Ar ôl caniatáu ar gyfer toriad y Cynulliad, roedd hyn yn golygu bod Meini Prawf "ar Liwt ei Hun" ac Egwyddorion Trin Cwynion yn cael eu cyhoeddi ac yn dod i rym ym mis Ionawr 2020.

Cwynion ar wahân i gwynion ysgrifenedig

Mae ein systemau wedi cael eu datblygu er mwyn i ni allu cofnodi nifer y cwynion ar wahân i gwynion ysgrifenedig. Hyd yma mae'r rhain wedi bod yn gwynion llafar, a chawsom 45 o gwynion llafar yn ystod 2019/20. Mae'r rhain wedi caniatáu i bobl na fyddent fel arall wedi gallu cwyno wneud hynny. Er ei bod hi'n ddyddiau cynnar, mae rhywfaint o arwydd bod hyn hefyd wedi helpu i sefydlu cwynion mwy penodol, gan helpu'r achwynnydd a'n staff.

Roeddem wedi bwriadu hyrwyddo argaeledd y gwasanaeth hwn yn ystod y flwyddyn gyfredol, ond mae pandemig Covid-19 wedi gohirio hyn. Byddwn yn gweithio ar hyn ac yn trefnu i gyrrff cyhoeddus gyngori'r rhai sy'n cwyno wrthynt y gallwn ystyried cwynion llafar.

Ymchwiliadau ar ei Liwt ei Hun

Ar ôl cadarnhau'r meini prawf ar gyfer Ymchwiliadau ar ei Liwt ei Hun, paratowyd cynnig ar gyfer yr Ymchwiliad cyntaf o'r fath ar gyfer ymgynghori. Yn dilyn ymgysylltu â chyrrff cyhoeddus a mudiadau trydydd sector, y pwnc a ddewiswyd oedd y broses asesu ac adolygu digartrefedd. Bu'r amseru'n anffodus, a lansiwyd yr ymgynghoriad ar y cynnig ar 13 Mawrth, ychydig cyn i bandemig Covid-19 daro'r DU. Cafodd yr ymgynghoriad ei ohirio ar ôl i'r cyfyngiadau symud ddechrau.

Ers hynny, mae'r pwnc a ddewiswyd wedi cael ei adolygu a'i fireinio, er mwyn sicrhau bod yr ymchwiliad yn dal yn berthnasol ac yn ystyried effaith Covid-19 ar ddigartrefedd a'r newidiadau a wnaed gan wasanaethau cyhoeddus yng ngoleuni'r pandemig. Mae ymgynghoriad yn cael ei gynnal ar y cynnig diwygiedig, gyda lansiad i'w gynnal yng nghynhadledd y Sefydliad Tai Siartredig ar 23 Medi 2020.

Safonau Ymdrin â Chwynion

Daeth yr ymgynghoriad ar Weithdrefn a Chanllawiau y Model cyffredinol ar gyfer Ymdrin â Chwynion i ben yn ystod haf 2019, ac mae'r dogfennau hyn bellach wedi cael eu cwblhau. Yr oeddent i gael eu cyflwyno'n ffurfiol ym mis Mawrth 2020, ond mae'r pandemig wedi achosi i hyn gael ei ohirio, sydd wedi effeithio'n sylweddol ar allu gwasanaethau cyhoeddus i roi sylw ychwanegol i'r meysydd hyn.

Cyn mis Mawrth, roedd staff Safonau Cwynion yn ymgysylltu'n helaeth â chyrrff cyhoeddus yng Nghymru, gan ymweld â 21 Awdurdod Lleol a 5 Bwrdd Iechyd. Sefydlwyd cofnodi Data Cwynion Safonol ar gyfer Awdurdodau Lleol ac yr oedd 30 diwrnod hyfforddi (gwerth oddeutu £90k) wedi cael eu trefnu. Yn anffodus, canslwyd hyn, ond mae sesiynau rhithwir (drwy gyfrwng Zoom/Microsoft Teams) wedi cael eu trefnu erbyn hyn, gan ddechrau ym mis Medi 2020.

Bydd Egwyddorion Trin Cwynion, y Polisi a'r Canllawiau Trin Cwynion Enghreifftiol yn cael eu cyhoeddi ym mis Medi 2020 i Awdurdodau Lleol, er mwyn cydymffurfio erbyn mis Ebrill 2021. Bydd Byrddau Iechyd, sy'n gorfod cydymffurfio eisoes â gofynion Gweithio i Wella, yn dilyn.

Ar gyfer 2021/22, bydd adroddiadau chwarterol ar Ddata Cwynion yn cael eu hystyngiadau i Fyrddau Iechyd, a bydd gwaith yn cael ei wneud i ymgysylltu â Chymdeithasau Tai i wella'r ffordd y caiff cwynion eu trin a chasglu data am gwynion. Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau, bydd y cyrrff cyhoeddus sy'n cynhyrchu 95% o lwyth achosion yr Ombwdsmon yn dod o dan Safonau Cwynion.

Elfennau gofal iechyd Preifat

Mae'r pŵer a gyflwynwyd o dan y ddeddfwriaeth newydd yn caniatáu i'r Ombwdsmon ymchwilio i elfennau gofal iechyd preifat lle'r oedd hyn yn berthnasol i gŵyn am ofal iechyd mewn lleoliad cyhoeddus yn bennaf. Pan oedd y ddeddfwriaeth yn cael ei datblygu, roedd yn amlwg mai dim ond o bryd i'w gilydd y byddai'r pŵer yn cael ei ddefnyddio. Er ei fod yn bŵer gwerthfawr i'w gael, ac yn cael ei groesawu ar y pryd, nid yw'n bŵer sydd wedi cael ei ddefnyddio eto.

Costau a Manteision Deddf 2019

Mae Costau Uniongyrchol sy'n gysylltiedig â'r pwerau newydd yn cael eu cofnodi a'u hadrodd, ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu dadansoddiad o gostau anuniongyrchol (er enghraifft costau cyfle sy'n effeithio ar ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus), osgoi costau a manteision. Datblygwyd methodoleg amlinellol ac mae'n cael ei hadolygu'n annibynnol. Bydd hyn yn sail ar gyfer adrodd yn flynyddol ar gostau a buddion, a bydd hyn yn cael ei gynnwys yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol yr Ombwdsmon.

Casgliad

Yn ddiaw mae Covid-19 wedi effeithio ar weithrediad llawn y pwerau newydd a ddarparwyd gan Ddeddf 2019. Fodd bynnag, gwnaed cynnydd sylweddol, gan gefnogi'r nod o wella cyfiawnder cymdeithasol ac amddiffyn y rhai mwyaf agored i niwed mewn cymdeithas, gan gydnabod mai hwy yn aml yw'r rhai mwyaf dibynnol ar wasanaethau cyhoeddus. Bydd cynnydd yn cael ei wneud eleni ac yn 2021/22 i hyrwyddo'r nodau pwysig hyn.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon